

Kliimaministeerium
Suur-Ameerika 1
15006, Tallinn

Meie: 21.06.2024 nr 5-1/23-0011-032-5

Kiri edastatud digitaalselt aadressil: info@kliimaministeerium.ee

Ettepanekud fossiilsete kütuste turu läbipaistvamaks muutmiseks ja vedelkütuste seaduse muutmiseks

Austatud kliimaminister Kristen Michal

Konkurentsiamet (amet) alustas 2022. aasta sügisel mootorikütuste jae- ja hulgimüügituru konkurentsiolukorra kaardistust ning analüüsi, eesmärgiga paremini mõista kütuseturu toimimist, tuvastada võimalikud konkurentsitõrked ja pakkuda konkurentsi soodustavad meetmed. Amet avaldas läbiviidud analüüsi oma [kodulehel](#) käesoleva aasta 18. juunil. Analüüsi leidude põhjal andis amet soovitusi, mis tagaks paremini turu läbipaistvust, ausat konkurentsi ja hoiaks ära ebamõistlikud hinnatõusud.

Analüüsis soovitab amet luua süsteemi, mis võimaldab jaemüügi hindu reaajas kuvada, võimaldades seeläbi lõpptarbijatel kergesti hindu võrrelda. Ametile teadaolevalt on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2023/1804 tulenevate kohustuste ülevõtmise tõttu Kliimaministeeriumil näiteks töös riiklikku juurdepääsupunkti loomine, kus avaldatakse staatilist ja dünaamilist infot alternatiivkütuste laadimis- ja tankimispunktide kohta. Soovitame kaaluda vastavasse juurdepääsupunkti lisada võimalusel ka info fossiilsete kütuste kohta. Kui eeltoodu siiski ei ole võimalik, siis soovitame reguleerida sellise juurdepääsupunkti pidamist erasektori poolt. Amet on teadlik, et erasektori poolt on selliseid lahendusi, küll aga puudub tanklatel kohustus neile reaajas oma andmeid esitada. Samuti puuduvad tänasel hetkel nõuded esitatavate andmete kvaliteedile ja esitamisviisile. Seega ei ole tarbijal võimalik olla kindel, kas erasektori poolt avaldatud andmed on ajakohased ja tegelikkuses omavahel võrreldavad.

Sellise lahenduse loomiseks vajaliku regulatsiooni kehtestamine ja lahenduse loomine, kas siis riigi või erasektori poolt, aitaks eelkõige kaasa turul juurdunud informatsiooni asümmeetria vähendamisele ning annaks tarbijale usaldusväärse teabe, kus ja missuguse hinnaga tankida.

Lisaks reaajas hindade kuvamise võimaluse loomisele soovitab amet luua ka kütuseturu jälgimise funktsiooni. Sellise funktsiooni raames tuleks nimetada avalikus sektoris ametiasutus ja anda vajalikud ressursid selleks, et kütuseturgu jälgida. Olukord, kus fossiilsete kütuste osakaal peab hakkama ka sõidukikütuste turul järjest vähenema, tähendab, et kütuste turg võib

veelgi kontsentreeruda ja kulud kasvada, mis võib muuta tarbijate olukord veelgi haavatavamaks. Analüüsis tuvastas amet näiteks, et Euroopa ametlikes andmetes (EU Weekly Bulletin) andmed ja kütuseettevõtjate andmed erinevad kohati. Vastavast anomaaliast teavitab amet ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumit, kes on Eesti Vabariigi poolt vastavate andmete esitajaks. Kütuseturu jälgimise funktsiooni loomine ja sellega seotud andmete süstemaatiline kogumine aitab lisaks kliimapoliitilistele eesmärkidele kaitsta ka lõpptarbijate huve ja aitab otseselt kaasa ka andmete korrastamisele ning korrektsele andmete töötlemisele. Kaudselt aitab see kaasa ka võimalike konkurentsireeglite rikkumiste tuvastamisele ja lõpetamisele.

Koos eelmises lõigus viidatud funktsiooniga soovib amet kaaluda ka lahendust, kus kütusehinna tõstmisest tuleb tankla pidajal viidatud funktsioonidega asutust mingi intervalliga ette teavitada tehtavatest hinnamuudatustest. Kui tanklakettide vahel keelatud koostööd ei ole, siis aitab selline teavitussüsteem eelduslikult lõpetada selle, et kõik tanklaketid tõstavad samal ajal hinda, sest eelduslikult ei saa tanklaketid ette teada teiste soovist hinda muuta. Sellisel juhul hinnamuudatusest teavitanud tanklakett saab oma hinda muuta, teised peavad selleks teavitamise protseduuri läbi tegema. Kui aga tanklakettide vahel esineb keelatud koostöö, siis aitab selline süsteem seda avastada ja lõpetada.

Samuti soovib amet oma analüüsis luua selgus bionõude kohustuse täitmisega tegelevate avaliku sektori asutuste pädevuste ja kohustuste vahel, kuna täna on biokütuse nõuete täitmise süsteem Eestis keeruline ja killustunud. Erinevad avaliku sektori asutused, nagu Keskkonnaamet, Kliimaministeerium, Maksu- ja Tolliamet ning Elering, tegelevad biokohustuste täitmise erinevate aspektidega, kuid puudub üks keskne koordineeriv pädev asutus, kes haldaks terviklikku vaadet, arendaks keskselt biokohustuse täitmisega seotud poliitilist suunda ja tagaks selguse erinevate asutuste pädevuste ning kohustuste vahel. Selline killustatus võib viia silostumiseni, kus iga riigiasutus tegeleb oma vastutusvaldkonnaga, samas kui tervikpilt on puudulik, mis omakorda ei aita kaasa turu toimimisele.

Vastavalt Kliimaministeeriumi põhimääruse § 6 kuuluvad energeetikaga seotud küsimused, milleks on ka fossiilsed kütused, Kliimaministeeriumi valitsemisala pädevusse. Eeltoodust tulenevalt teeb amet analüüsist selgunud andmete pinnalt Kliimaministeeriumile ettepaneku kaaluda pöördumises toodud muudatuste tegemist vastavates õigusaktides.

Lisaks analüüsi leidude põhjal antud soovitustest tingitud ettepanekutele pöördume Teie poole seoses vedelkütuse seaduses (VKS) Konkurentsiametile pandud kohustusega.

Nimelt VKS § 20 lõike 1 kohaselt teostavad VKS-is sätestatud nõuete täitmise üle riiklikku järelevalvet vastavalt oma pädevusele Konkurentsiamet, Maksu- ja Tolliamet (EMTA) ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA). Sama paragrahvi lõigete 2 - 4 järgi kuulub kõikide nimetatud ametite pädevusse nõuetele mittevastava kütusega tehtavate toimingute heakskiitmine ning lisaks on ameti ja TTJA pädevused dubleeritud osas, mis puudutab kütuse ja kütuse käitlemise nõuetele vastavuse kontrollimist. Lõike 2 punktis 1 on sätestatud, et Konkurentsiameti pädevusse kuulub registriandmete kontroll.

Amet on seisukohal, et olukorras, kus kütuse impordi, ekspordi, müügi ning hoiuteenuse osutamiseks nõutavate tegevuslubade menetlustoimingutes lähtutakse alates 01.07.2014 jõustunud majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse (MsüS) sätetest (mh vajadusest kontrollida ettevõtja registriandmeid MsüS § 15 lähtudes) ning VKS § 19 lõike 1 kohaselt lahendab tegevusloa taotluse EMTA, on VKS § 20 lõike 2 punktis 1 sätestatud Konkurentsiameti pädevus teostada registriandmete kontrolli, kaotanud oma aktuaalsuse ning selle sätte edaspidiseks VKS-is säilitamiseks puudub vajadus.

Eeltoodust tulenevalt on amet seisukohal, et pole põhjendatud dubleerida TTJA ning EMTA pädevusesse kuuluvaid ülesandeid, mis puudutavad mittevastava kütusega tehtavate toimingute heakskiitmist, registriandmete kontrollimist ja kütuse ning kütuse käitlemise nõuetele vastavuse kontrollimist. Lisaks omavad taolisi eelkõige tehnilisi eriteadmisi (nt ekspertiisi ning laboritoiminguid silmas pidades) justnimelt EMTA ja TTJA, mitte amet kui majandusregulaator, mistõttu on nemad nimetatud ülesannete täitmiseks kahtlemata pädevamad asutused kui amet.

Sellest tulenevalt teeb amet Kliimaministeeriumile ettepaneku tunnistada VKS § 20 lg 1 ja 2 kehtetuks osas, milles see puudutab ametile antud pädevusi, jättes nimetatud ülesanded TTJA ja EMTA pädevusse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee
peadirektor

Mariann Avi
6672450
Mariann.Avi@konkurentsiamet.ee